

آفتاب اصغر، فرزند میان محمد اصغرخان، (ولادت: ۱ مارس ۱۹۴۰م) در گجرات، نویسنده، پژوهشگر و شاعر پارسی‌گوی پاکستانی.

وی پس از تحصیلات مقدماتی در زادگاه خود نزد استادانی چون مولوی فضل‌شاه، مولوی ابراهیم و مولوی قمرالدین فارسی آموخت، آنگاه به‌اخذ درجه فوق لیسانس زبان و ادب فارسی از دانشگاه پنجاب نایل شد (ناصر، ۳؛ گنجینه دانش، ۵۵-۵۹). آفتاب‌اصغر، جهت تکمیل تحصیلات در رشته زبان و ادبیات فارسی در سال ۱۸۸۵م به ایران سفر کرد و مدت ۶ سال زیر نظر استادان بنام ایرانی چون، بدیع‌الزمان فروزانفر جلال‌الدین همایی، ذبیح‌الله صفا، زریاب خوبی، حسن مینوچهر، ضیاءالدین سجادی و... به تحصیل، تحقیق و تتبع در زمینه تاریخ و ادب فارسی پرداخت و سرانجام از رساله دکتری خود با عنوان «تاریخ‌نویسی فارسی در هند و پاکستان» به راهنمایی استادان، عباس زریاب خوبی، ضیاءالدین سجادی، حسن مینوچهر با موفقیت کامل دفاع کرد، به طوری که در همان جلسه، هیأت داوران پیشنهاد چاپ این رساله را به دانشگاه تهران کردند و تقریظاتی نیز برآن نوشتند (آفتاب اصغر، مقدمه؛ ناصر، همان‌جا).

وی از سال ۱۹۶۷م به تدریس در بخش فارسی دانشکده خاورشناسی دانشگاه پنجاب در لاهور مشغول شد. وی به زبانهای اردو، پنجابی، انگلیسی، عربی و فارسی آشنایی کامل دارد. در حال حاضر مدیر حواسه علمی آموزشی خاوران در لاهور است و در زمینه زبان و ادب فارسی فعالیت دارد.

آثار

۱. تاریخ‌نویسی فارسی در هند و پاکستان؛ که مشتمل است بر تاریخ‌نویسی فارسی در عصر تیموریان بزرگ از بابر تا اورنگ‌زیب (۹۳۲-۱۱۱۸ق)، که رساله دکتری او در دانشگاه تهران است. به عقیده هیئت ممتحنه این رساله، از حیث اسلوب و روش تحقیق و نگارش فارسی جزء رساله‌های ممتاز شناخته شد. از این رو چاپ آن را به دانشگاه تهران توصیه نمودند با این وجود این رساله در ۱۳۶۴ش در لاهور توسط خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران به چاپ رسید (آفتاب اصغر، پیشگفتار). این کتاب در یک مقدمه و ۶ باب تنظیم شده است که هر

یک از این بابها مربوط به یکی از ۶ فرمانروای بزرگ تیموریان یعنی ظهیرالدین محمد بابر، نصیرالدین همایون، جلال‌الدین محمد اکبر، نورالدین محمد جهانگیر، شهاب‌الدین محمد شاهجهان و محیی‌الدین محمد اورنگ زیب عالمگیر می‌باشد. هر باب دارای چهار فصل است. فصل اول: وضع سیاسی، فصل دوم: وضع ادبی و فرهنگی، فصل سوم: وضع تاریخ‌نویسی فارسی و فصل چهارم: توضیح فارسی مربوط به آن دوره مورد بررسی قرار گرفته‌اند (آزادی کناری، ۲۴۰)؛ ۲. ارمغان کشمیر (کشمیرشناسی)؛ شامل مباحثی درباره تاریخ و سیاست و ادب و فرهنگ و روابط علامه اقبال با کشمیر به ضمیمه ترجمه منظوم فارسی از اشعار اردوی اقبال درباره کشمیر است. این کتاب در ۶ سپتامبر ۱۹۹۲ میلادی در لاهور به کوشش خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران به چاپ رسیده است؛ ۳. ترجمه تفسیر جلد ۳ قرآن موسوم به تفهیم القرآن از امام سید ابوالاعلی مودودی شامل سوره کهف تا سوره روم از زبان اردو به زبان فارسی. این ترجمه در رمضان ۱۴۱۷ق مطابق با ژانویه ۱۹۹۷م در لاهور به چاپ رسیده است (مودودی، مقدمه).

۴. منظره مرگ که ترجمه فارسی از کتاب موت کامنظر نوشته خواجه محمد اسلام، از اردوست؛ ۵. ترجمه خطبه‌های جمعه از سید ابوالاعلی مودودی به فارسی؛ ۶. پاسخ به سخنگویان متهاجمان؛ ۷. سری کتابهای درسی فارسی (از متوسطه تا دوره دبیرستان).

کتابهای در دست انتشار:

۱. فرهنگ دوستی تیموریان شبه‌قاره هند و پاکستان؛ ۲. تاریخ کشمیر مینو نظیر یا ایران صغیر؛ ۳. تاریخ روابط مناسبات فرهنگی ایران صغیر با ایران کبیر؛ ۴. استادان برجسته فارسی در پاکستان و خدمات آنها به زبان و ادبیات ایران؛ ۵. عندلیبان فارسی‌گوی کشمیر؛ ۶. با ایران صغیر آشنا بشوید؛ ۷. مرید پاکستانی و مراد ایرانی؛ ۸. شاعر رنگین نوا طاهر غنی؛ ۹. آفرید آن مرد ایران صغیر؛ ۱۰. ارمغان ایران (ارمغان کشمیر، ۲۳۳).

آفتاب اصغر مقالات متعددی در زمینه ادب فارسی و تاریخ و فرهنگ ایرانی در مجلات مختلف مثل مجله تحقیق دانشگاه پنجاب به چاپ رسانده‌اند از آن جمله: «مرثیه گم شده امیر خسرو در مرگ خواجه نظام‌الدین اولیا»، «نگاهی به تاریخ رسیدی»،

«مرثیه‌خان شهید»، «زیجات مرسوم در شبه‌قاره و تصحیح زیج مظفر شاهی» و... وی به دلیل لیاقت و شایستگی در امر پژوهش جوایزی از دانشگاه پنجاب و اتحادیه نویسندگان پاکستان و رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در لاهور دریافت کرده است.

منابع: آزادی کناری، شعبان، فارسی آموختگان، مشخصات و چکیده پایان‌نامه فارسی آموختگان و فارسی‌آموزان خارجی دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی، تهران ۱۳۷۷ش؛ آفتاب اصغر، تاریخ‌نویسی فارسی در هند و پاکستان، لاهور ۱۳۶۴ش؛ همو، ارمغان کشمیر، لاهور ۱۹۹۲م؛ ابوالاعلی مودودی، تفهیم القرآن، ج ۳، ترجمه فارسی آفتاب اصغر، لاهور ۱۹۹۷م؛ گنجینه دانش، معرفی استادان فارسی، ضمیمه فصلنامه دانش، شم ۳۱، اسلام‌آباد ۱۳۷۱ش؛ ناصح، محمدمهدی، گنج شایگان (معرفی پاسداران زبان فارسی در شبه‌قاره هند و پاکستان)، تهران ۱۳۷۴ش.

علی محمد مؤذنی